

ves ikke engang her; thi Sagen er den, at man her ikke forandrer Loven af 8de Marts 1856, men man følger med en Forandring, som er foregaaet ved Loven af 8de Marts 1856. Det er nemlig ganske vist, og det er allerede berørt her, at Bestemmelsen i Loven af 1856 om, at Skoledirecteuren skulde være med til at gaae ind paa de Bestemmelser, som toges til Fremme af de mange forskjellige Formaal, som kunne gives, er et væsentligt Led med i den Stilling, som er givet ved Loven af 1856, og naar dette falder bort, er det ganske naturligt, at man derfor ogsaa nu ved en Forandring af Lovgivningsveien tager Hensyn til det derved indtraadte Forhold. Loven opfattede Forholdet saaledes, at Staten gennem den dertil beordrede Embedsmand havde et Tilsyn med Fastsættelsen af Udgifterne, saaledes, at disse ikke kunde finde Sted, medmindre Samtykke var givet af denne Embedsmand, forsaavidt man vilde have Statens Bidrag dertil. Det er altsaa fuldstændig at følge med denne Udviklings Gang, naar man, saaledes som det nu er givet efter Landsstingets Forslag, siger, at vedkommende Skoleraad have den fuldeste Frihed til at tage Bestemmelse angaaende de forskellige Formaal, som de virke for, men saaledes, at Udgifterne dertil afholdes af de fra Kommunen selv tilveiebragte Bidrag, og det ikke medregnes, forsaavidt Staten skal træde hjælpende til. Dertil kommer imidlertid, at der om dette gjælder det Samme, som jeg ytrede om et andet Punkt, nemlig, at det til Syvende og Sidst ikke er af stor Bigtighed, thi jeg troer, at Forskjellen er meget ringe, enten man gjør det paa den ene eller paa den anden Maade; man maa huske paa, at det er givet, at der til de mange forskellige Formaal, der her er Tale om, udredes ikke mere end $\frac{1}{5}$ af de Udgifter, som iøvrigt anvendes fra Skolefondens Side, og det er altsaa et forholdsviis meget ringe Beløb, hvorom der her er Spørgsmaal. Forsaavidt der er Tale om større Udgifter i en eller anden Retning, navnlig Oprettelsen eller Vedligeholdelsen af Folke- eller Høiskoler, er der jo en anden Bestemmelse i Loven af 1856, som netop undtager disse Sager herfra og udtrykkelig henviser dem

til den Bei, som ogsaa er fulgt, hvor der fra Statens Side ydes dem et bestemt Bidrag dertil, hvilket altsaa kommer til at ligge ganske udenfor dette Omraade. Det forekommer mig derfor virkelig, at Fleertallet i Udvalget og i Landsstinget ogsaa i den Henseende har truffet det, som maa ansees for at være det Duffelige og Rette, og jeg kan ikke ret troe, at det vilde være hensigtsmæssigt at gjøre nogen Forandring heri, naar det ikke var, at man maafee lod sig lede dertil ved den Betragtning, at der i det hele Skolevæsen er Meget, som man ikke synes om, navnlig i de forskellige Retninger, som her ere fremhævede. Men jeg vil dog sige, at, hvor villig jeg end skal indrømme, at der kan være Meget i den Henseende, som kunde trænge til nogen Forandring, og hvor villig jeg ogsaa skal indrømme, at Erfaringens Vidnesbyrd her som i andre Tilfælde bør tages i Betragtning, naar et passende Tidsrum er forløbet, er det dog efter min fulde Formening ikke i Anledning af denne lille Lov, at dette skal komme frem, eller at en Forhandling derom med Jøse eller med nogen Nytte kan føres. Man kan have saameget, som man vil, mod Hartkornsbestatning i Almindelighed, eller mod denne Bestatning til forskellige communale Forhold; men i Anledning af de 2, 4 eller 12 §, hvorom der her er Tale, kan dette Spørgsmaal dog ikke komme i Betragtning. Man kan have meget imod Pensioneringen af Skolelærerne og kan mene, at der trænges til en Forandring deri, og at de senere Forandringer for andre Embedsmænd bør influere derpaa, men lad dette blive et Spørgsmaal for sig selv; det er saa omfattende, at man virkelig ikke kan gjøre Regning paa, at Afgjørelsen just skulde komme, ligesom det først drages frem. Det kan være muligt, at det vil fordre lang Tids Arbejde, inden det kommer til Ende; men det løber jo ikke derfor fra os, og vi maae finde os i, at Spørgsmaal af denne Natur maae have en passende Tid for at kunne ordnes paa en virkelig god og til Syvende og Sidst tilfredsstillende Maade. Jeg troer ikke, at man paa nogen Maade skal lade disse Hensyn faae Indflydelse paa Afgjørelsen af den nu foreliggende Sag. Dersom Lovforslaget nu vedtages i den